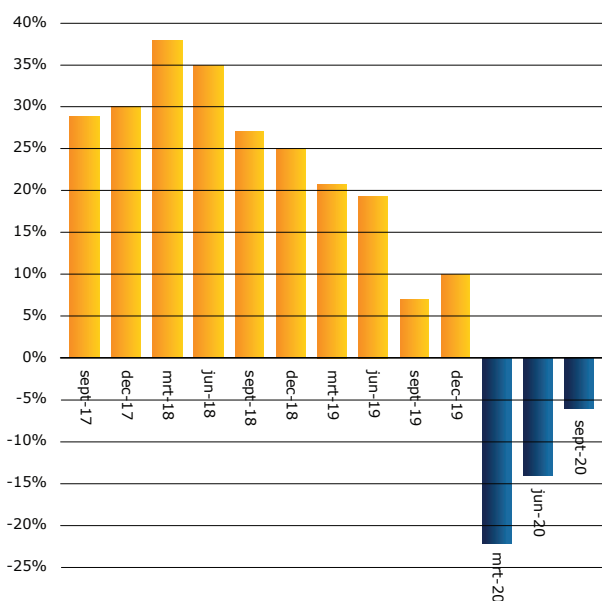

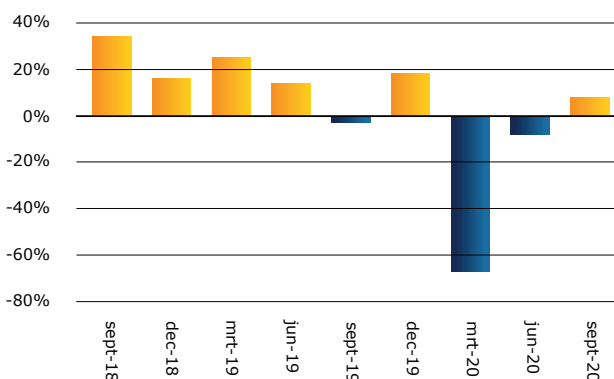
BAROMETER Q3 2020

METAAL & TECHNIEK

VAKBLAD VOOR HET MKB-METAAL

ZICHT OP STABILISATIE

ORDERPORTEFEUILLES VERDER AFGENOMEN

Digitale vermoeidheid

De barometer uitkomsten over het 3e kwartaal van dit jaar zijn minder negatief dan wij hadden verwacht. De orderpositie neemt nog wel af, maar duidelijk minder sterk dan in het 2e kwartaal. De verwachting van Metaalunieleden is dat de orderpositie binnenland zich in het 4e kwartaal zal stabiliseren op het lagere niveau, terwijl voor de export weer een voorzichtige groei wordt verwacht.

Er zijn in het 3e kwartaal meer bedrijven op zoek naar nieuw personeel dan er bedrijven zijn die in deze periode hun personeelsbestand hebben verminderd. Dit geeft toch weer een beetje vertrouwen in deze toch wel turbulente omstandigheden. We hebben de laatste weken in de kranten kunnen lezen dat meerdere grote ondernemingen het plan hebben om te snijden in het personeelsbestand. Bij onze achterban zien we dat tot nu toe in mindere mate. Dat wordt mogelijk veroorzaakt door de andere structuur van kleinere bedrijven waarbij de betrokkenheid van de ondernemer bij zijn werknemers groter is. De ondernemer realiseert zich bovendien dat hij een vakkracht die hij nu moet ontslaan, straks heel moeilijk kan vervangen als het weer beter gaat. In grote bedrijven wordt toch vooral op kosten gestuurd en zijn individuele werknemers met hun vaardigheden bij reorganisaties vaak niet veel meer dan een regel in een Excel-sheet. Onvoldoende wordt meegewogen of deskundigheid, continuïteit en voldoende innovatie in de toekomst nog gewaarborgd zijn.

Een ander aspect van de huidige situatie is het digitaal werken. Ik denk dat we kunnen stellen dat we de voordelen van

het digitaal werken hebben ingezien, maar tegelijkertijd begint er ook een digitale vermoeidheid te ontstaan bij velen. Digitaal is waar dat kan een prima aanvullende oplossing, maar we hebben ook behoefte om onze collega's weer in levenden lijve te ontmoeten. Ik weet niet hoe dat me u gaat, maar ik mis dat persoonlijke contact. Even informeel met elkaar overleggen en elkaar stimuleren tot nieuwe denkrichtingen en oplossingen. Ondernemers willen hun klanten weer echt ontmoeten om nieuwe producten en oplossingen graag persoonlijk aan ze te presenteren. De verontrustende snelle verspreiding van de tweede coronagolf doet echter vermoeden dat wij nog een tijdje met alle ongemakken en uitdagingen van dit virus moeten leven.

Bert Jaarsma,
Directeur Organisatie
Koninklijke Metaalunie

Dit katern verschijnt elk kwartaal in Metaal & Techniek en is gebaseerd op de Economische Barometer; het kwartaalonderzoek onder leden van Koninklijke Metaalunie naar de economische stand van het MKB-metaal.

Orderportefeuilles verder afgenomen

Uit de derde Koninklijke Metaalunie Economische Barometer van dit jaar, blijkt dat de orderpositie bij alle sectoren per saldo nog steeds afneemt. De afname is minder dramatisch dan in het tweede kwartaal. Vooruitkijkend naar het vierde kwartaal verwacht de sector nagenoeg een stabilisatie van de omzet. Maar dan stabilisatie op een veel lager niveau dan een jaar geleden.

Bij een op de zeven bedrijven werkt minder mensen dan een kwartaal geleden. Daar staat tegenover dat nog steeds een kwart van de bedrijven opzoek is naar nieuw personeel. Ook dit kwartaal zijn het de metaalwaren- en de verspanende bedrijven die gemiddeld slechter presteren, terwijl de toeleveranciers aan de bouw en de onderhoudsbedrijven bovengemiddeld presteren.

Dit zijn de belangrijkste uitkomsten uit de Economische Barometer van het MKB-metaal over het derde kwartaal van dit jaar.

ORDERPOSITIE BINNENLAND

Aan het einde van het eerste kwartaal hadden de meeste bedrijven in het MKB-metaal nog

maar weinig last van een daling van de orderportefeuille. In het tweede kwartaal werd duidelijk dat ook onze sector hard geraakt werd door het coronavirus. Meer dan de helft van de bedrijven gaf na het tweede kwartaal aan te maken te hebben met een afname van de orderportefeuille. Na het derde kwartaal is er nog steeds sprake van een afname, maar op een iets lager niveau. Nu geeft 42% van de respondenten aan te maken te hebben met een afname van de orderpositie, terwijl deze bij 21% is toegenomen ten opzichte van het vorige kwartaal. Machinebouwers zijn gemiddeld negatiever over de ontwikkeling van de binnenlandse orderpositie dan andere sectoren. De waardering van de binnenlandse orderpositie is iets afgenomen ten

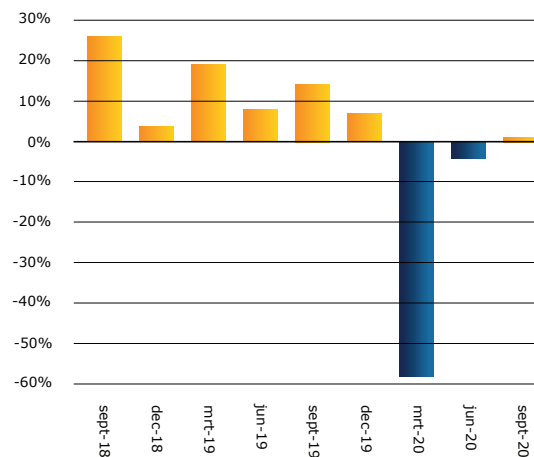
opzichte van het tweede kwartaal. Toen gaf per saldo 4% van de respondenten aan ontevreden te zijn over de binnenlandse orderpositie. Aan het einde van het derde kwartaal is dit opgelopen tot per saldo 9%. 21% is tevreden terwijl 30% ontevreden is, bij de rest (49%) is de waardering neutraal. Van de toeleveranciers aan de bouw is 54% tevreden over de huidige orderpositie.

Voor het vierde kwartaal van 2020 verwachten ongeveer evenveel ondernemers een toename van de binnenlandse orderpositie als dat er ondernemers zijn die een afname verwachten. 46% geeft aan in het vierde kwartaal een gelijkblijvende orderpositie te verwachten. Dit is een veel optimistische verwachting dan de twee

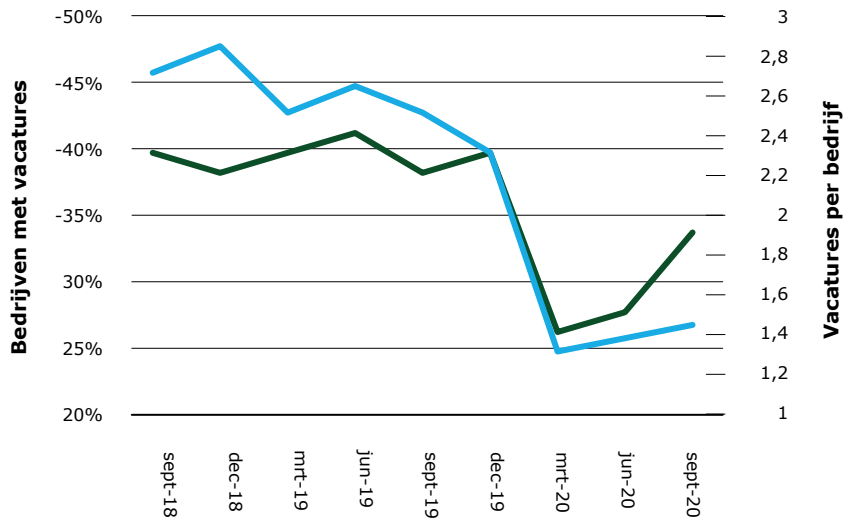
Stand van het MKB-metaal

Het saldo van bedrijven dat het volgende kwartaal een beter en slechter resultaat verwacht

Bedrijven met vacatures en gemiddeld aantal vacatures

voorliggende kwartalen. Toen verwachtte per saldo 64% en 12% van de bedrijven een krimp van de binnenlandse orderpositie terwijl dit nu 2% is. Oppervlaktebehandelaars en metaalwarenbedrijven zijn het minst positief over het vierde kwartaal.

De gemiddelde orderportefeuille in weken is iets verder afgenomen ten opzichte van het tweede kwartaal. In het tweede kwartaal van 2020 was deze 7,8 weken en deze is aan het einde van het derde kwartaal afgenomen tot 7 weken.

ORDERPOSITIE BUITENLAND

Van de respondenten geeft 49% aan te exporteren, 14% van hen exporteert tot 10% van hun omzet en 54% exporteert niet. Van de bedrijven

die meer dan 10% van hun omzet exporteert, is het exportaandeel gemiddeld 42%.

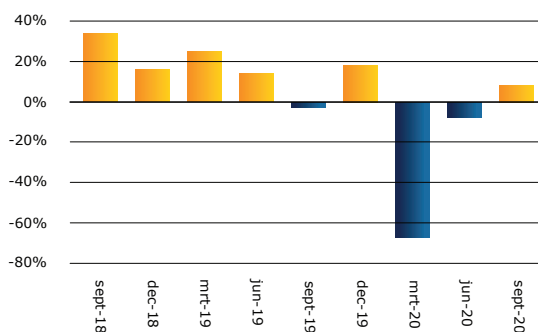
De antwoorden op de vragen over de buitenlandse orderpositie zijn minder negatief of zelfs positiever dan die over de binnenlandse orderpositie en zeker minder negatief dan een kwartaal geleden. Bijna 40% van de exporterende bedrijven geeft aan dat de orderportefeuille buitenland is afgenomen ten opzichte van een kwartaal eerder. Na het tweede kwartaal gold dit voor 60% van de exporterende bedrijven. Bij 23% van hen is de orderpositie buitenland toegenomen. Net als in het vorige kwartaal geldt dat de machinebouwers het qua export minder slecht doen dan de rest van het MKB-metaal. Vergeleken met die van de binnenlandse orders is ook de waardering van de orderpositie buiten-

land minder negatief dan in het tweede kwartaal. 28% van de bedrijven is tevreden over de orderpositie buitenland, 36% is neutraal en 36% oordeelt negatief. Over de ontwikkeling van de buitenlandse orderportefeuille voor het vierde kwartaal zijn meer bedrijven positief dan negatief. 28% van de exporterende bedrijven verwacht het komende kwartaal een verslechtering, terwijl 36% van hen een verbetering verwacht. Ook hierbij geldt dat de machinebouwers gemiddeld genomen positiever zijn. De metaalwarenbedrijven zijn gemiddeld negatiever.

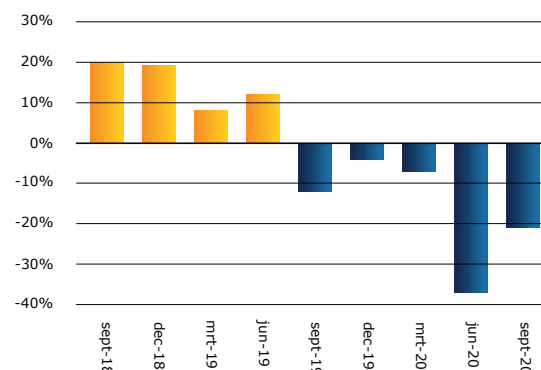
VERKOOPPRIJZEN

Uit de vorige Economische Barometer is gebleken dat de terugvallende orderpositie een uitwerking heeft op de prijsontwikkeling. Voor het eerst in vier jaar tijd hebben meer bedrijven de verkoopprijzen verlaagd dan bedrijven die de verkoopprijzen verhoogden. In het derde kwartaal is daar bijna geen verandering in gekomen. 5% van de bedrijven heeft de verkoopprijzen in het tweede kwartaal verhoogd tegenover 13% die het verlaagde. Bij de overige 82% van de bedrijven zijn ze gelijk gebleven. Net als in het tweede kwartaal hebben relatief veel constructie- en lasbedrijven de verkoopprijzen verlaagd

Verwachte orderpositie buitenland

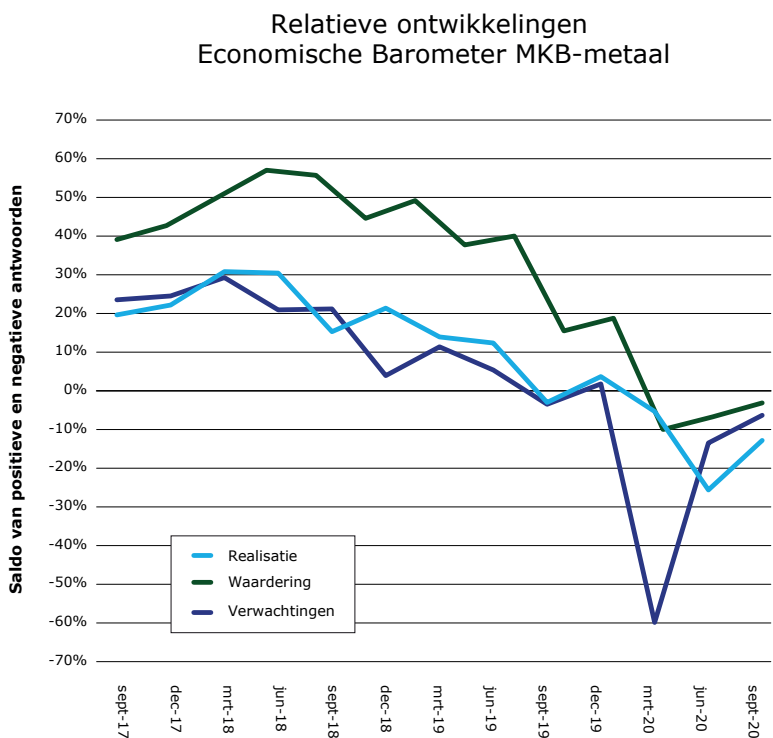

Ontwikkeling orderportefeuille binnenland t.o.v. vorige kwartaal

Realisatie, waardering en verwachting

In de grafieken worden de positieve en negatieve antwoorden of het saldo weergegeven. De antwoorden geven geen absolute indicatie. De Economische Barometer is in drie groepen vragen verdeeld: realisatie, waardering en verwachting. Het antwoord op alle vragen die betrekking hebben op 'realisaties' zijn in het derde kwartaal minder negatief beantwoord dan in het kwartaal ervoor. De antwoorden op de vragen die betrekking hebben op 'waardering' liggen per saldo nagenoeg op hetzelfde niveau als de vorige twee kwartalen. De grote neergang van de antwoorden die betrekking hebben op 'verwachtingen' zijn aanmerkelijk minder negatief dan aan het einde van het eerste kwartaal.

(23%). Onder de onderhoudsbedrijven zijn er meer bedrijven die de verkoopprijs verhoogd hebben dan dat er bedrijven zijn die ze hebben verlaagd.

PERSONEEL

Bij de respondenten van deze Economische Barometer werken gemiddeld 17,3 mensen, 15,9 medewerkers met een vast contract en 1,4 met een flexibel contract. 14% van de respondenten geeft aan dat zij aan het einde van het derde kwartaal minder vaste medewerkers in dienst heeft dan een kwartaal eerder. Dit was na afloop van het tweede kwartaal bij 20%. Van deze afname in het derde kwartaal is dit in ruim 20% van de gevallen gepaard gegaan met gedwongen ontslagen. Dit is bij bijna 3% van alle respondenten. Bij 8% van de bedrijven waren er meer vaste medewerkers in dienst dan drie maanden eerder. De afname van flexibel personeel is aanmerkelijk minder dan in het tweede kwartaal. Het aantal flexibele krachten is bij 13% van de bedrijven afgenomen (was 20%), terwijl dit bij 9% van de bedrijven is toegenomen (was 5%). Het aantal bedrijven dat vacatures heeft ontstaan, was in het eerste kwartaal van dit jaar

40%. In het tweede en derde kwartaal is dit ruim 25% van alle bedrijven. Gemiddeld heeft 27% van de bedrijven 1,9 vacatures openstaan. Afgezet tegen alle medewerkers hebben de respondenten gemiddeld voor 2,9% van het personeelsbestand aan vacatures openstaan. Onder de oppervlaktebehandelaars en de verspanende bedrijven heeft een derde deel van de ondernemers vacatures openstaan. Ten opzichte van het afgelopen halfjaar verwachten ondernemers dat het moeilijk zal zijn de openstaande vacatures in te vullen.

BEDRIJFSRESULTAAT

De verdere afname van de orderportefeuille resulteert in een verdere afname van het bedrijfsresultaat. Net als bij de orderpositie geldt ook hierbij dat de afname minder hard gaat dan in het tweede kwartaal. 38% van de bedrijven geeft aan een slechter bedrijfsresultaat te hebben behaald (was 46%) dan een kwartaal eerder. Bij 21% van de bedrijven is dit juist toegenomen (was 15%). De waardering van het bedrijfsresultaat is in het derde kwartaal nagenoeg hetzelfde als over het tweede kwartaal. 25% van de bedrijven is tevreden terwijl 21% aan-

geeft ontevreden te zijn over het bedrijfsresultaat. De rest antwoordt neutraal. De verwachtingen voor het vierde kwartaal wat betreft het bedrijfsresultaat zijn bijna gelijk aan die van een kwartaal eerder. Vorig kwartaal gaf per saldo 4% van de respondenten aan een slechter bedrijfsresultaat te verwachten, nu geeft per saldo 1% van hen aan een beter resultaat te verwachten.

Ook de ontwikkeling van de winst komt overeen met die van het tweede kwartaal. De helft van de bedrijven maakt winst, 30% draait breakeven en 20% maakt verlies. Onder de aan de bouw toeleverende bedrijven en de service- en onderhoudsbedrijven bevinden zich de meeste bedrijven die aangeven winst te maken: namelijk 77% en 58%. De machinebouwers scoren het laagst met 35%.

MACHINEPARK

Na het eerste kwartaal van 2020 gaf per saldo nog 60% van de bedrijven aan dat zij het komende halfjaar minder zal investeren in machines. Na het tweede en nu het derde kwartaal is dit afgenomen tot per saldo 33%. •